

RECENSIONS

Lorenzo Verderame i Agnès Garcia-Ventura, *Receptions of the Ancient Near East in Popular Culture and Beyond*, Lockwood Press, Atlanta, 2020, 319 p. ISBN: 978-1-948488-24-2.

Quan dues forces de la natura s'uneixen, és previsible que el resultat sigui, com a mínim, interessant. Doncs bé, una d'aquestes unions afortunades es va produir a Roma entre els anys 2014 i 2016, quan una de les editores del present volum, Agnès Garcia-Ventura, va gaudir d'una beca postdoctoral Beatriu de Pinós a la La Sapienza-Università degli Studi di Roma al costat de l'altre editor del llibre, el professor d'Assiriologia d'aquella universitat, Lorenzo Verderame. Aprofitant l'estada, l'amistat que els uneix des de ja fa una pila d'anys i l'energia inesgotable que els caracteritza, tots dos endegaren un seguit d'activitats acadèmiques d'allò més encrascadores. És evident, per tant, que aquell va ser un període molt fecund en la trajectòria d'ambdós.

Una de les moltes activitats que van organitzar va ser un llarg cicle de conferències i seminaris sobre "Storia degli studi sul Vicino Oriente Antico". Els textos del present volum provenen sobretot de dos seminaris integrats dins d'aquell cicle. El primer, titulat "Impatto e ricezione delle civiltà vicionorientali nella cultura popolare e pop occidentale nel XX secolo", es va celebrar els dies 21 i 22 de gener de 2016. El segon, que duia per títol "Archaeologia tra ricostruzione e immaginazione", es va celebrar el 25 de febrer d'aquell mateix any. De fet, vuit dels setze capítols del llibre que tenim entre mans són comunicacions llegides al llarg d'aquells dos seminaris. A banda, els editors van tenir la bona pensada de convidar tot un seguit d'especialistes perquè, amb les seves contribucions, ajudessin a donar forma definitiva al volum que ens ocupa.

La introducció de Garcia-Ventura i Verderame (p. 1-9) ens informa perfectament sobre el plantejament, els objectius i el contingut de l'obra. Es tracta d'una recopilació de treballs que pretén ajudar a omplir un cert buit historiogràfic en el camp dels anomenats "reception studies". I és que, tal com denuncien els editors, són molts els treballs que, dins d'aquest àmbit, se centren en l'estudi de l'antic Egipte o del món clàssic, i molt pocs els que s'interessen pel Pròxim Orient Antic. En tot cas, imagino que els especialistes en altres civilitzacions de la perifèria de l'antiguitat, com la Xina o l'Índia, deuen tenir queixes semblants a les plantejades per Garcia-Ventura i Verderame.

Els editors, amb bon criteri, varen optar per agrupar les setze contribucions en cinc blocs temàtics. El primer ("Visual Arts") inclou els capítols de Pedro Azara-Marc Marín, Jean M. Evans i Silvana di Paolo. El segon ("Performing Arts") també està format per tres articles, obra de Kerstin Dross-Krüpe, Valeska Hartmann i Daniele Federico Rosa. El tercer ("Film and Television") inclou els

treballs de Kevin McGeough, Eva Miller i el mateix Lorenzo Verderame. El quart (“Novels and Comics”) és el bloc més extens, amb les contribucions de Jana Mynářová-Pavel Korínek, Luigi Turri, Francesco Pomponio i Ryan Winters. Finalment, amb el cinquè bloc (“Archaeology in the Middle”) torna la típica estructura tripartida del volum, gràcies a les aportacions de Davide Nadali, Juan-Luis Montero i Silvia Festuccia.

Està clar, i així ho reconeixen els mateixos editors a la introducció (p. 6), que el volum objecte d’aquesta ressenya és molt heterogeni, malgrat el fil conductor dels “reception studies”. Així, tot i que la divisió en blocs temàtics aconsegueix enfortir la coherència interna de l’obra, el conjunt del treball no deixa de ser una selecció bastant aleatòria de casos d’estudi, escollits únicament en funció dels interessos de l’autor de cada capítol.

D’altra banda, no tots els capítols tenen la mateixa rellevància i profunditat d’anàlisi dels temes tractats. Així, per exemple, les contribucions de Juan Luis Montero i Pedro Azara-Marc Marín tenen el valor de presentar els resultats d’anys de recerca sobre els seus temes d’estudi respectius (la Torre de Babel i la influència de l’art mesopotàmic en l’obra de Joan Miró). És cert que ja havien publicat treballs similars en llengua castellana. Tanmateix, la traducció a l’anglès garanteix una nova vida i una major difusió de la seva recerca. Altres articles, però, són molt més superficials i es limiten a presentar breument un cas d’estudi concret i a aportar tot un seguit de dades que són fàcilment accessibles fins i tot a la xarxa mateixa. Dins d’aquest grup hi hauria, per exemple, la contribució de Rosa sobre el Black Metal i l’Antiga Mesopotàmia. No tinc cap dubte que l’article potser serà útil per al lector no familiaritzat amb aquest estil musical, però no ens aporta res de substancial a tots aquells que coneixem i gaudim del Black Metal noruec i que ja érem prou conscients de l’ús abundant que aquest gènere fa de la mitologia mesopotàmica.

En definitiva, el llibre editat per Garcia-Ventura i Verderame, a causa de la ja esmentada heterogeneïtat de continguts, no esdevindrà un text canònic sobre la matèria. Tampoc no ho pretén. El que pretén és promoure els “reception studies” en l’àmbit de l’orientalística antiga. I aquest objectiu, gràcies a la bona tasca dels editors i a la qualitat de la majoria de les contribucions, estic segur que l’assolirà amb escreix.

Jordi Vidal
Universitat Autònoma de Barcelona

Sylvie Donnat; Régine Hunziker-Rodewald i Isabelle Weygand (eds.), *Figurines féminines nues. Proche-Orient, Égypte, Nubie, Méditerranée orientale, Asie centrale (VIIIe millénaire av. J.-C.- Ixe siècle ap. J.-C.)*. Actes du colloque de Strasbourg (25-26 juin 2015). Collections de l’Université de